

HDP

Mojmír Sabolovič

Katedra finančního práva a národního hospodářství

Měření výkonu ekonomiky

- Měření výkonu makroekonomické (hospodářské) politiky
- Souhrn cílů, nástrojů, rozhodovacích procesů a opatření státu v jednotlivých oblastech ekonomické reality.

„Ještě nikdo neviděl, nedotkl se, necítili ani nejedl jednotku hrubého produktu – je to však abstrakce, na níž je budována makroekonomická analýza“

W. J. Baumol

Podstata makroekonomické hospodářské politiky

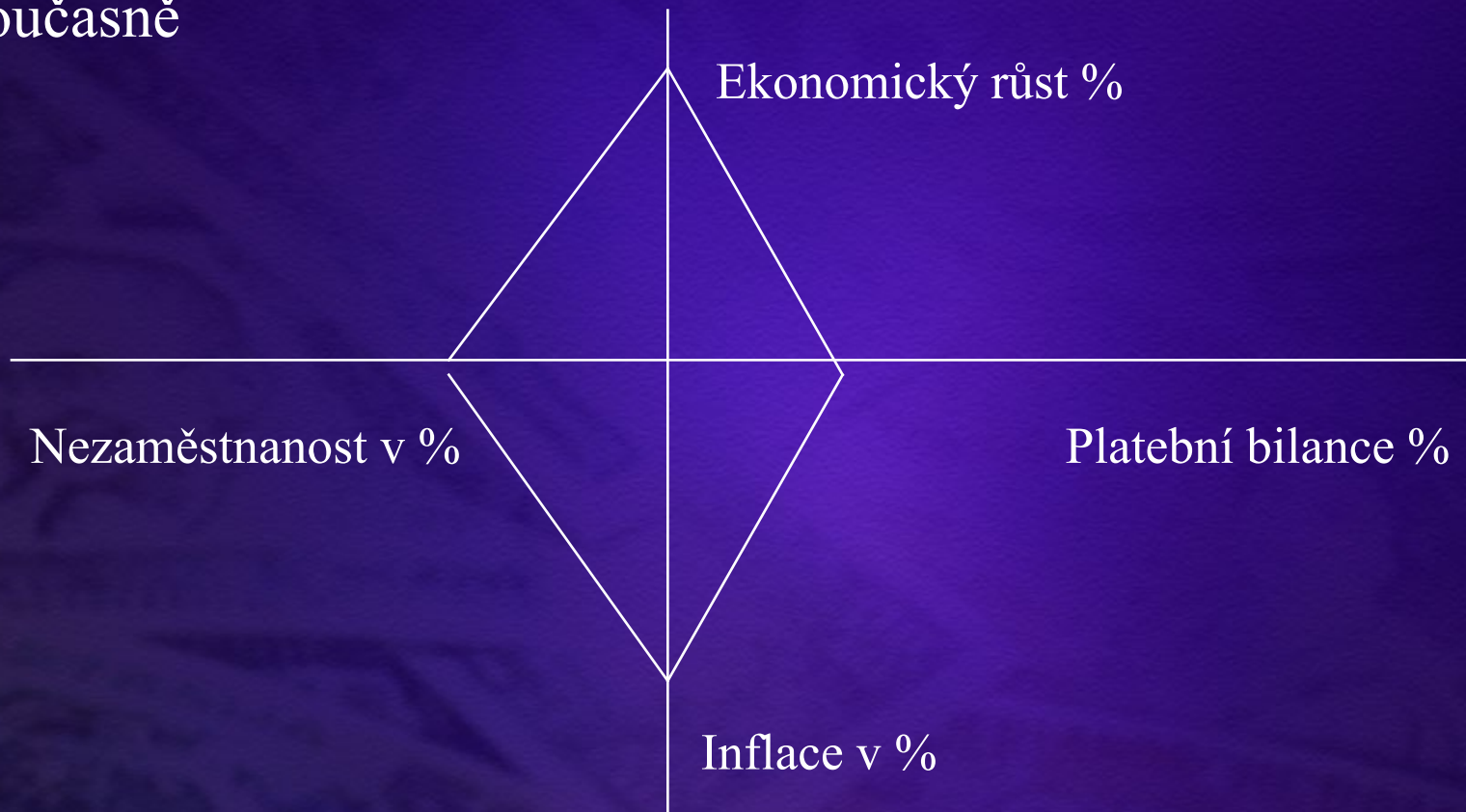
- **Hospodářská politika** je konkrétní jednání státu, kterým je ovlivňována hospodářská situace v širokém národním měřítku.
- **Dříve: HP** = dosažení maxima společenského blahobytu
- **Dnes: HP** = utváří na základě střetu názorů politických stran a lobby, byrokracie a reakce na konkrétní hospodářskou situaci

Cíle makroekonomické politiky

1. Vysoká a rostoucí úroveň reálného produktu
2. Vysoká zaměstnanost a nízká nezaměstnanost, vytváření vhodných pracovních příležitostí s vysokou odměnou pro ty, kdo chtějí pracovat
3. Stabilní nebo mírně se zvyšující cenová hladina s cenami a mzdami stanovenými na volných trzích.
4. Zahraniční ekonomické vztahy, které se vyznačují stabilním měnovým kursem a vývozy víceméně vyrovnávajícími dovozy.

Magický čtyřúhelník

- Magický je v tom, že ne všechny cíle mohou být plněny současně

Členění dílčích politik

fiskální (rozpočtová)

- soustava veřejných rozpočtů
- mimorozpočtové fondy
- rozpočty vládních neziskových organizací, veřejných podniků ve veřejném sektoru

monetární

- provádí ČNB
- ovlivňuje *peněžní zásobu* nebo *úrokové sazby* s cílem stabilizovat ekonomiku

důchodová

- zahrnuje různé formy regulace mezd
- sociální politika

vnější měnová

- souvisí s zahraničním obchodem
- přímé nástroje (clo, kvóty, neviditelné překážky obchodu - hygienická nařízení, normy)
- nepřímé nástroje (intervence na devizových účtech)

Makroekonomické agregáty

- = souhrnné národohospodářské veličiny
- od 30. let 20. století
- nejpoužívanější:
  - Hrubý domácí produkt (HDP)
  - Hrubý národní produkt (HNP)
  - Čistý domácí produkt
  - Čistý národní produkt

Hrubý domácí produkt

- Součet peněžních hodnot finálních (konečných) výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory alokovanými v dané zemi (bez ohledu na to, kdo tyto faktory vlastní).

Nominální a reálný produkt

- nominální = počítán v běžných cenách
- reálný = počítán ve stálých cenách
- skutečný ekonomický růst ukazuje změna reálného produktu

Nominální a reálný produkt ČR

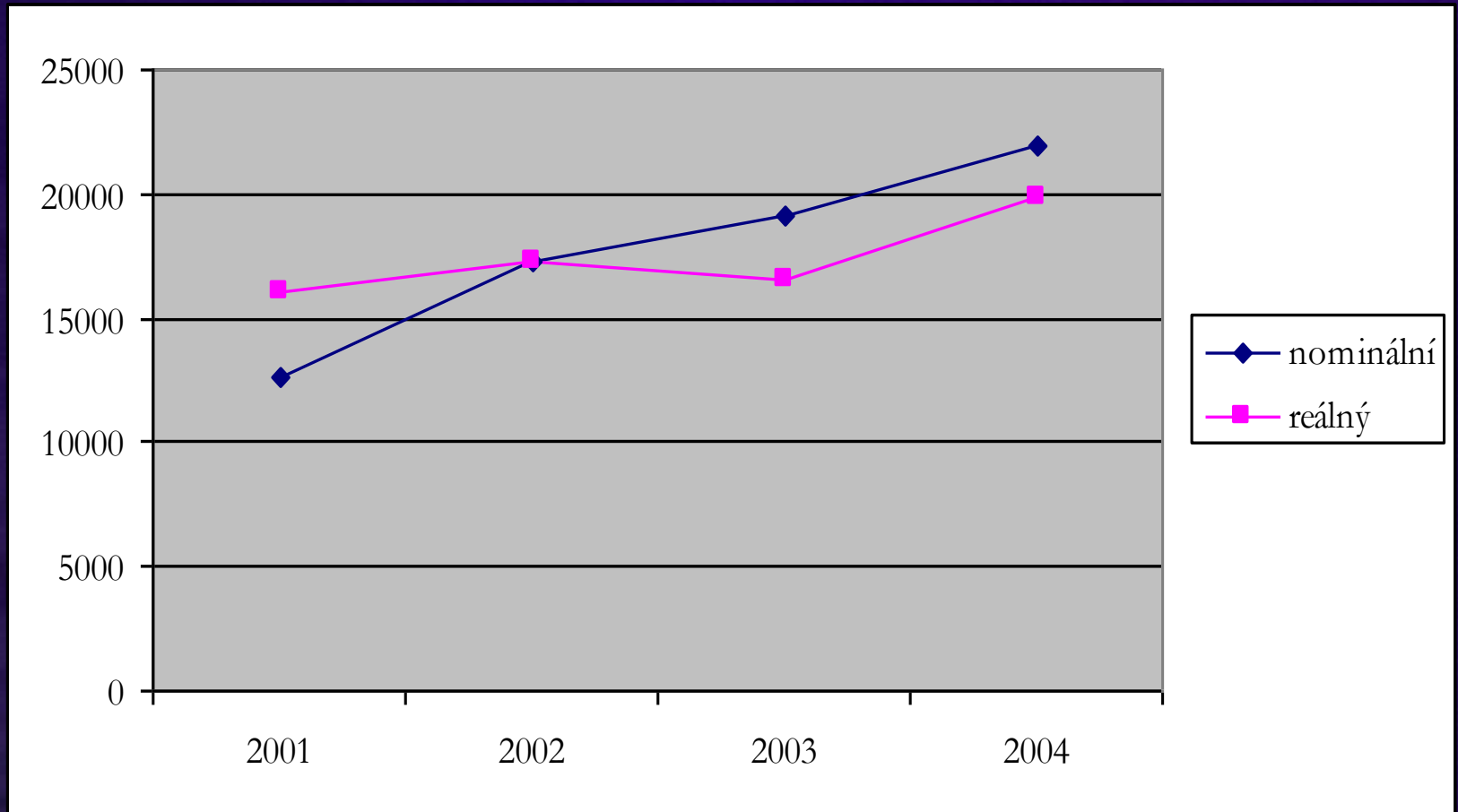
Rok	nominální HDP (v mld. Kč)	reálný HDP (v mld. Kč)
1995	1 466,50	1 466,50
1996	1 683,30	1 525,20
1997	1 811,10	1 514,50
1998	1 996,50	1 502,40
1999	2 080,80	1 521,9
2000	2 189,20	1 576,70
2001	2 352,20	1 616,10
2002	2 464,40	1 646,80
2003	2 577,10	1 706,10
2004	2 781,10	1 777,80
2005	2 978,20	1 886,20

Příklad

Spočítejte HDP nominální a reálný a tempo růstu dané ekonomiky, která produkuje pouze tři produktů (A, B, C), znáte-li údaje uvedené v tabulce. Za stálé ceny považujte ceny roku 2002.

produkt	2001		2002		2003		2004	
	množství	cena	množství	cena	množství	cena	množství	cena
A	80	15	100	15	100	20	120	25
B	120	22	150	30	140	35	180	35
C	250	35	250	45	240	51	280	45

Nominální a reálný produkt

Domácí a národní produkt

- HDP = produkce na území dané země
- HNP = produkce vyrobená výrobními faktory ve vlastnictví dané země

Příklad

Rozhodněte, do které kategorie budete počítat čisté zisky (popř. čisté mzdy) následujících subjektů:

1. firmy Matshushita (Panasonic) umístěné v Plzni
2. paní Kovářové, občanky ČR, pracující v Miláně
3. firmy ABC Wien, GmbH (se sídlem ve Vídni)
vlastněné paní Neuwirth, občankou Rakouska
4. firmy ABC Wien, GmbH (se sídlem ve Vídni)
vlastněné rovným dílem paní Neuwirth, občankou Rakouska a paní Karlíkovou, občankou ČR
5. České pošty, s. p.

Hrubý a čistý produkt

- hrubý produkt – zahrnuje celkové (tzv. hrubé) investice (I_g)
- čistý produkt – zahrnuje čisté investice (I_n)

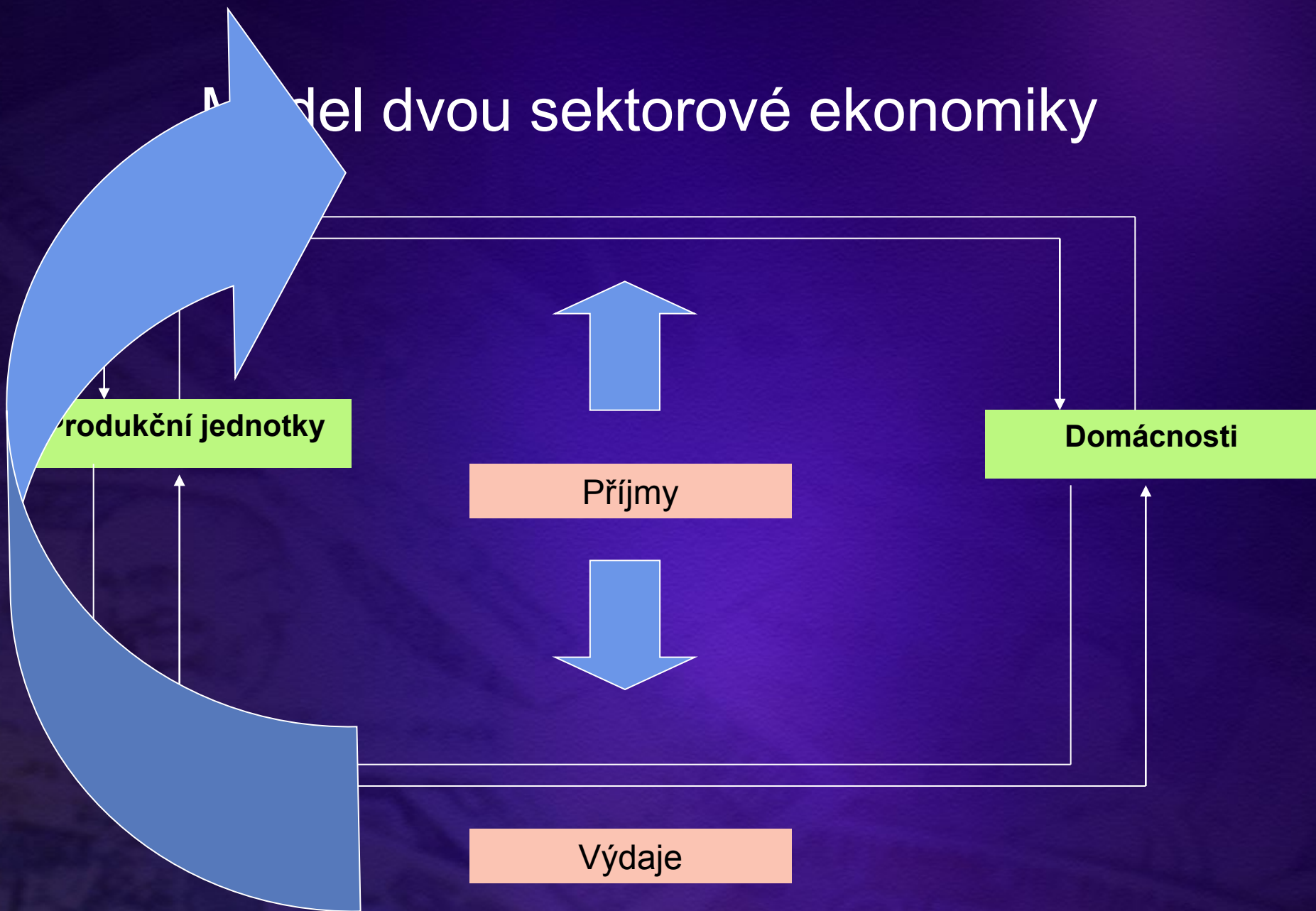
$$I_n = I_g - a$$

Metody výpočtu HDP

- lze použít více metod, nejčastěji:
  1. výdajová metoda
  2. důchodová metoda
  3. metoda založená na sumarizaci hodnot přidaných zpracováním

Model dvou sektorové ekonomiky

Výdajová metoda

- měříme HDP nepřímo, protože měříme výdaje, které byly vynaloženy k nakoupení produktu

$$\mathbf{HDP = C + I + G + (X - M)}$$

Důchodová metoda

- součet důchodů (= příjmů) plynoucích z vlastnictví výrobních faktorů, jež byly použity na tvorbu HDP
národní důchod (NI) = $W + u + Z + r$

$$\mathbf{HDP = NI + a + n}$$

HDP jako přidaná hodnota

- problém meziprojektu

	nákup	prodej	přidaná hodnota
zemědělec	-	100	100
mlynář	100	220	120
pekař	220	350	130
restaurace	350	500	150
HDP			

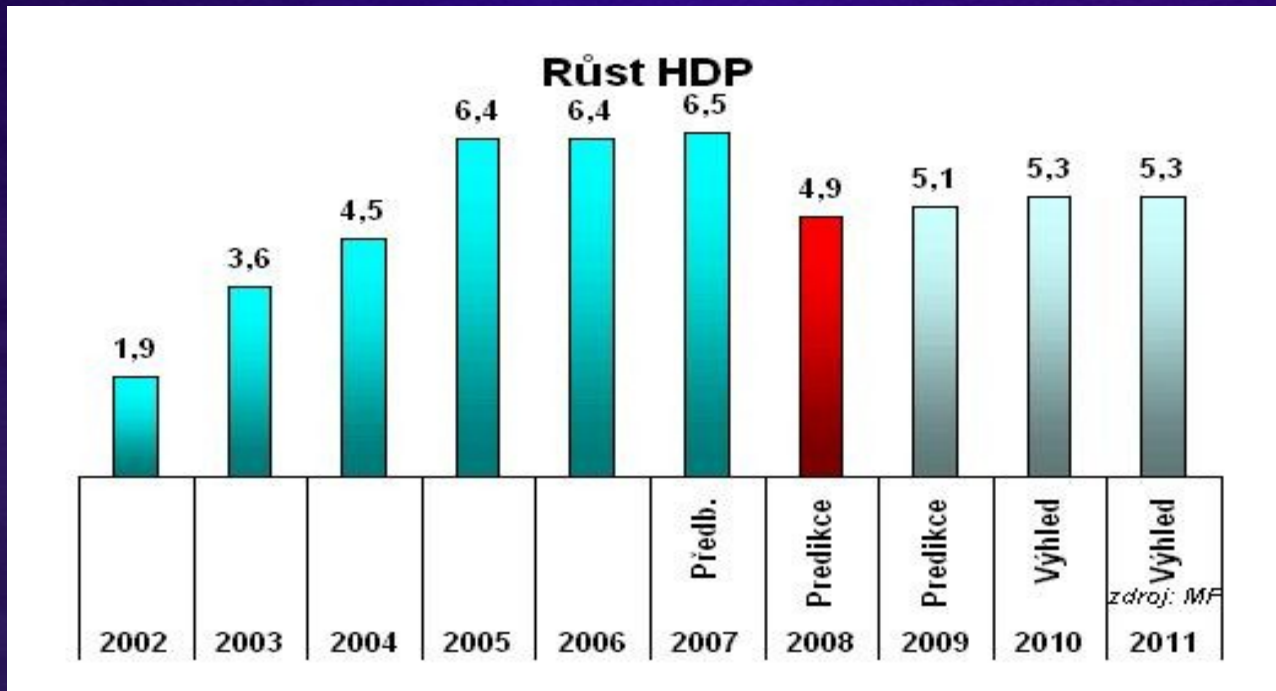
Omezení při výpočtu HDP

- problém stínové ekonomiky
- práce v domácnosti
- otázka volného času
- necitlivost vůči společenské „hodnotě“ a kvalitě statků
- necitlivost vůči životnímu prostředí a přírodním zdrojům
- problém „nové ekonomiky“
- HDP a lidské štěstí
- ???

Alternativní indikátory

- Čistý ekonomický blahobyt (NEW – Net Economic Welfare)
- Index lidského rozvoje (HDI – Human Development Index)
- Index lidského utrpení

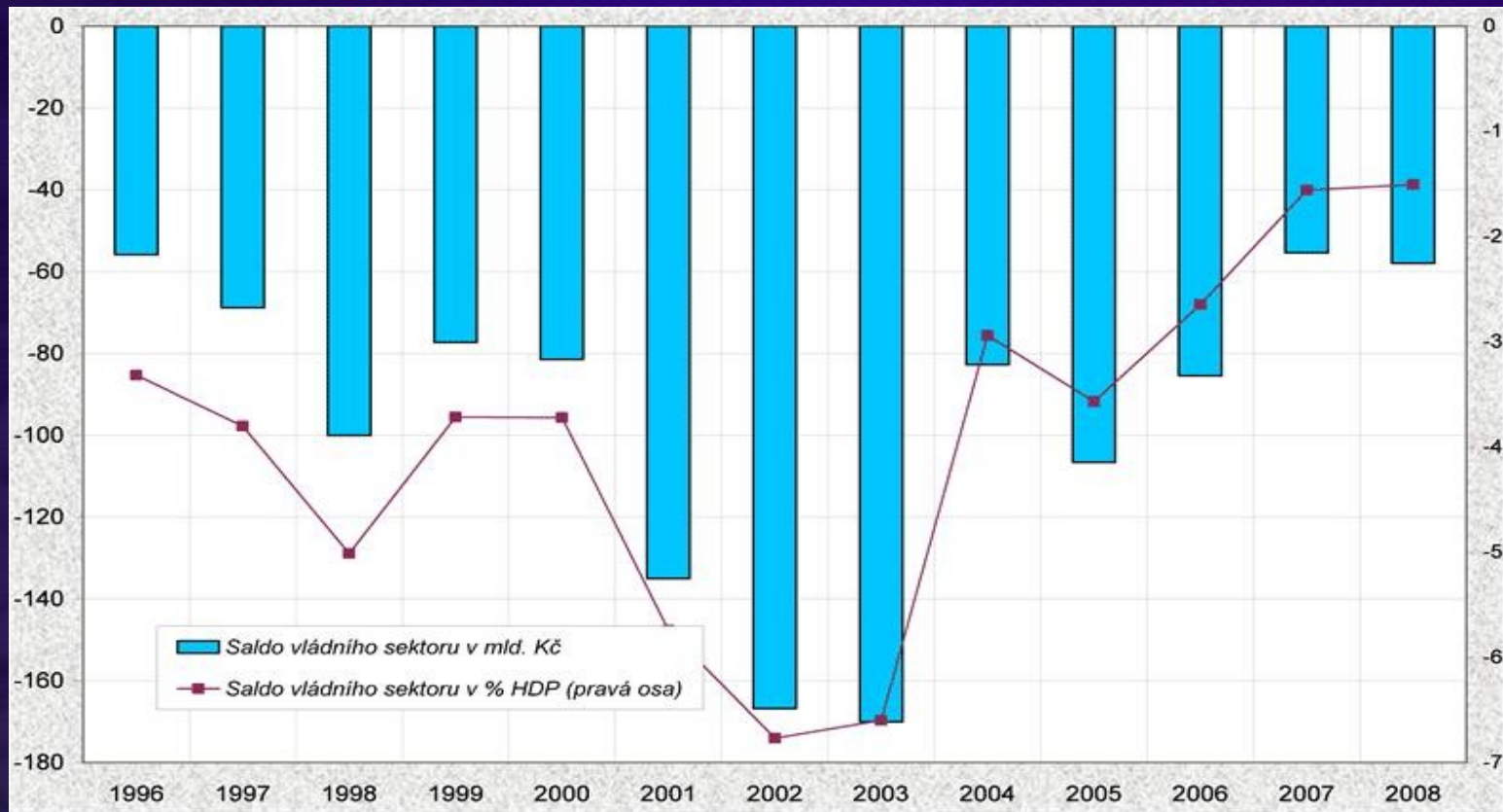
Prognóza HDP

- Prognóza ze začátku roku 2008

Saldo vládního sektoru

Děkuji za pozornost!

Mojmír Sabolovič

Katedra finančního práva a národního hospodářství